

Előfi zetési feltételek:

Fizetendő Debreczenben.
Egész évre . . . . . 2 frt.
Fél évre . . . . . 1 „
Községeknél 62 kr. évi postadíj előleges
beküldése után ingyen.
Egyes szám ára 4 kr.

Szerkesztőségi és kiadói iroda:

Rózsá-tér 16-dik sz. házban, (kenyér-piac)
Vilmos sörcearnoka szomszédságában.)
Kéziratok vissza nem adatnak.

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI ÉRTESÍTŐ.

TÁRSADALMI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

Hirdetési díjak:

Négy-hasados petit sorért 5 kr; többszo-
rinél 4 kr.
Nagyobb és többszori hirdetéseknel nagyon
kedvező engedmények tétetnek.
Bélyegdíj: minden beígátásért külön 30 kr.
„Nyilttér“-ben megjelenő közlemény
minden petit sora 15 kr.
Hirdetések és előfizetések helyben a kiadói
hivatalnál, Csáthy Fer. és Társa, Telegdi
K. Lajos és László Albert könyvkereske-
désében, Budapesten: Goldberger A. V.,
Blockner J., Eckstein Bernát és Haasenstein
és Vogler, Bécsben, Prágában Haasenstein
és Vogler, A. Oppelík, Schaleck H. és
Párisban, Hamburgban és Majnai-Frank-
urtban: G. L. Daube és Mosse Rudolf
hirdetési intézetében fogadtatnak el.

Debreczeni furcsaságok.

1896. Okt. 3.

Pár nap mulva nyilvánosságra fog jönni, hogy hazánk legnépesebb ev. ref. egyházkerületének, a tiszántúlinak: ki lesz a főgondnoka?

Az egész hazai reformátusság a legnagyobb érdeklődéssel tekint az eredmény elé, mert Debreczenből mostanában sok furcsaság került ki s nem menne meglepetés számba, ha október 12-én az sülné ki, hogy a szavazatok megosztottak gr. Degenfeld főispán, Thaly és Uray képviselők közt.

Csaknem általános volt az óhaj, hogy a hazai legnépesebb ev. ref. egyházkerület főgondnoki székébe gr. Degenfeld S József városunk és Hajdúvármegye főispánját emelje a hives bizalma, de előjöttek a konkolyt hintők s felállítottak ellene két jelöltet is, még pedig mind a kettőt mint független párti képviselőket s fejtenek mellettük olyan éles agitációt, a mi egyáltalában — nem válik díszére a vallási ügyeknek.

Hiszzen jó, elismerjük mi is, mint elismeri a hazában mindenki Thaly Kálmán ur történetirői érdemeit, megérdemli azt is, hogy éppen Debreczen első kerületét képviselje, ehez nem szólnunk, de hogy minő érdemei volnának neki a főgondnoki méltóság elnyerésére azt eddig nem ismertük. Uray Imre urról sem tudunk többet, mint azt, hogy becsületes, kedélyeskedő uri ember, a mi szintén érdem, de kitüntető elismerésekre nem reflektáltat.

És éppen ezért tűnt fel az egész hazában a debreczeni egyház tanács azon végzése, hogy gróf Degenfeld főispánnal szemben a többség Thaly Kálmán főgondnoksága mellett nyilatkozott. Igaz nagyon megerőltető korteskedés után, melyből igen sok tekintélyes s máskor vezérszerepet játszó függetlenségi férfiu nem vette ki a maga részét.

Vajon ki örül ennek a herostratesi dicsőségnek? A város nagyközönsége, sőt az ev. ref. egyházkerület népe nem, de a vidéken,

melynek még a fülébe döngik, hogy a kálvinista Róma a zászlóvivőjök, hát valami gunyosoly jelenik meg az arcokon és mulatnak a legújabb debreczeni furcsaságon.

És sajnos, hogy éppen az egyháznál nem ujság a furcsaság.

De derék is volt, mikor minden tanult embert kidobtak a presbteriumból s magát a város polgármesterét sem választották még csak póttagnak sem s próbálkoztak ezzel meg amazal a főgondnokkal s végre is csak a város legfőbb tisztviselőjéhez kellett visszatérnie.

Hát az a kántori lakbér história nem egy nevezetes furcsaság-e?

Nohát a főgondnoki szavazás is ilyenforma furcsaság.

Bocsássá meg az ég a furcsaságok szerzőinek eljárását. Csak tán lesz ereje a városnak — kiközösrülni az esett csorbákat.

Égő.

Túlzsúfolt iskolák.

— Okt. 3.

Városunkban mozgalom indult meg azon célból, hogy az itteni főreáliskola alakíttassék át főgimnáziummá.

A kérdéshez hozzászóltak már többen is természetesen pro et contra és mi, a kik figyelemmel kísértük az összes véleményeket, találtunk tiszteltreméltó okokat úgy az egyik, mint a másik oldalon.

Hogy Debreczenben nagyobb szükség van még egy főgimnáziumra, mint főreáliskolára azt legjobban bizonyítja azon körülmény, hogy úgy az ev. ref. főgimnázium, mint a kegyesrendűek algimnáziuma nem képes befogadni a minden oldalról jelentkező tanulókat. Az idén is százával maradtak el a tanulók a felvételtől, jöllehet az ev. ref. főgimnázium négy alsó osztályában óriási áldozatokkal parallel osztályokat tart fenn az egyházkerület.

Ezzel szemben azonban azt mondhatjuk, hogy a főreáliskolában is nagy számmal jelentkeztek a tanulók. Elvégre is nagyon elég, ha egy teljes főreáliskola háromszáznál több tanulóat számít. S bár lehet, hogy sokan ezek közül csak azért mennek a reáliskolába, mivel kimaradtak a gimnáziumokból, de bizonyára a nagyobb rész önként kereste fel a reáliskolát, itt óhajtván végezni tanulmányait.

Egy olyan nagy város mint Debreczen elvégre is nem nélkülözheti a reáliskolát. Mert ugyanaz az ok, mely léteet adot a reáliskolának, most sem szűnt meg, mert most is vannak szülők, kik a reálpályára nevelik gyermekeiket. Az meg mindenesetre nagy sérelem és igen kellemetlen dolog volna a szülőkre, ha a főreáliskola megszűnése esetén a reáltudományok hallgatására vállalkozó ifjuság — kénytelen volna idegenbe menni.

Mi a túltömöttséget nem annak tulajdonítjuk, hogy kevés a főgimnázium, hanem annak, hogy nincs polgári iskolánk. Ha ez volna, akkor most a főgimnázium és a főreáliskola első osztályába nem özőnlenének úgy az elemi iskolát végzett tanulók, hanem elmennének a polgári iskolába, mely elvégre is sokkal kevesebbet kíván a tanulótl, mint a középiskola.

Általánosságban feltevést igazolja a tapasztalat, mert általánosságban szólva, a középiskola első osztályába beiratkozó tanulók közül csak 20—30 százalék jut fel a felső osztályokba. A többi elesik a négy alsó osztályban szorgalom, vagy tehetség hiány miatt.

Az a baj, hogy nincsen polgári iskolánk, hová a szülők gyermekeiket adhatnák és így, mivel a a gyermek az elemi iskolát elvégzése után még nem mehet iparosnak, a szülő kénytelen gyermekeit a középiskolába feladni, tekintet nélkül arra, vajon a gyermek képes lesz-e elsajátítani az ott hallott ismereteket.

Egyébként a reáliskolák sohasem voltak oly népszerűek, mint a gimnáziumok, mivel Magyarországon a legtöbb szülő latájnert nevel gyermekéből. Azért tehát valamely reáliskola életképességének a bizonyítása vagy tagadása nem állítható viszonyba egy főgimnázium népességével.

Végignézve az ország főreáliskoláinak népességén, igen kevés főreáliskolára akadunk, melyben háromszáz tanuló van, míg ellenben a nagyobb városok főgimnáziumaiban öt, hat és hétszáz tanulóat is találunk.

Ugy a főgimnázium, mint a főreáliskolában csekélyebb ott a szám, a hol polgári iskola van, mert a szülők egy része ez utóbbiba iratja gyermekét és ennek elvégzése után vagy iparos, vagy kereskedői pályára adja.

Mihelyt Debreczennek egy polgári felsőbb iskolája lesz, azonnal megcsappan a középiskolába törekvő tanulók száma. Addig azonban semmi remény sincs arra nézve, hogy a tanulók ott fogyanak.

Ugyanazon tanulók, kik most az alsó osztályokban különösen pedig a negyedikben elbuknak abbahagyják az iskolát. Eltöltötték az időt haszon nélkül, míg ellenben, ha a polgári iskolába mennek, jövő pályájukra könnyebben sajátíthatják el a tudni-valókat.

Nem azért sok tehát a tanulók száma a középiskolákban, mert kevés középiskolánk van, hanem azért, mert nincs polgári, vagy szakipari iskolánk. Mindaddig túlszúfoltak lesznek középiskoláink, épüljön bár még kettő, míg olyan kisebb falusi iskoláink nem lesznek, melyekben 9—15 éves korukig elhelyezhetők a gyerekek.

Ahhoz a mozgalomhoz, mely azt célozza, hogy a helybeli állami főreáliskola alakíttassék át főgimnáziummá, most nem kívánok szólni s csak annyit jegyzek meg, hogy majd később nem lesz-e terhes azon szülőkre, kik reálpályára akarják adni gyermekeiket, ha kénytelenek lesznek tanuló fiaikat más városba küldeni reáliskola híján?

A miért Debreczen a főreáliskolát nagy áldozatok árán létrehozta, az az ok most is fennáll. A szükség hozta létre ezt az életre való intézetet, mert sok szülő sajogta azt, hogy reálpályára készülő gyermekeit kénytelen volt a szülői háztól kiadni. Ez pedig okvetlenül meg fog történni mindaddig, míg az egészes középiskola tért nem nyer hazánkban.

A meglevőt, a fennállót, a virágzót — nem kellene talán ledönteni, hanem állítani kell polgári, vagy iparos pályára képező iskolát s akkor segítve lesz a bajon.

Győzzön a jobb!

Koncz Ákos.

Irodalom és művészet.

Szilágyi Dezsőt és Széll Kálmánt

a magyar közélet eme két oszlopát méltán megillető kitüntetés érte, a mikor az interparlamentáris konferencia elnöki székébe megválasztották. A tizenhét év óta fennálló „Ország-Világ“ ez alkalomból jól sikerült fényképeket közli, valamint bemutatja Desoampesbelga szenátort is, ki a Belgiumban legutóbb megtartott interparlamentáris konferenciának elnöke volt. Az „Ország Világ“ e heti számában, mintegy tükörben meglátjuk a hét többi eseményeit is. Behatóan foglalkozik a Vaskapu megnyitásával és nem elégszük meg azon európai esemény leírásával, hanem 20 képet, illetve felvételt közöl az aldunai zuhatagokról, sőt bemutatja azt a három királyi serleget is, melyből a király, továbbá a román és

Oh édes mamácska, igazán nem mertem megint meghuzni azt a vészjelzőt...
Ma megyünk gondolázni. Nagyon boldog vagyok. Ezerszer ölel és csókol

szerető leányod:

Viricaa, férj. Vidos Andorné.

Szerető szivek.

— Rajz. —

Irta: **Radóczy Ilona.**

Szép, csendes, őszi alkony van. A lemenő nap bágyadt tört sugarai szerteszet kőszálnak a színtelen mindenségben, majdcsapongva alább-alább biborpiros tüztengerbe fulnak. Csak néha lebben ábrándos síró akkordokban a hűvös szél s lassan hulldogál a sárga-piros falevél.

Észer sem vette az az álmadozó ifjúpár ott a nagy almafa alatt, a hogy szorosan egymás mellett ülnek merengő tekintettel a messze távolban, hogy körülöttük bús enyészet sóhaja kél... Szívükben virágos, mosolygó tavasz honol, mely elárasztja egész lényüket s édes, kéjes boldogságban ringatja. Szó nem jó ajkaikra, csak forró szívük dobogása hevesebben dobogtatja, hogy élnek.

Körülöttük sáppadozó kis virágok búsan hunyják be fáradt szemecskéiket, szomoruan mosolyognak körül, búcsút intgetnek a világnak.

A lányka felvett egyet s nézte hosszan szánó érzéssel lassn hervadását s szíve fájón nyilallot, a mint sáppadt szirmai lepergették ujjai közül s könny gyűlt szemébe. Felnézett kedvesére, az pedig gyengén magához ölelte a friss, karsu derekat, fejecskéje oda hajlott a vállára, piczi piros szájacskájára édes csókokat tapasztott.

Lágy szellő kél, falevél hullajtó. A messze távol szürkés barna ködfátyollal burkolt, rózsás, bődros felhőcskék uszálnak az égen, titkos homály

TÁRCZA.

A vészjelző.

— Levél a nászútról. —

Kedves jó anyácskám!
Aranyos drága kis mamuszkám!
Ezer, millió, megszámlálhatatlan sok csókot küld neked a te Viriczád, egyetlen leányod, a ki most Velenczében, egy szellős szállodai szobában ül, a lagunákat nézi és sóhajt.
Boldogan sóhajtok anyácskám!
Az én férjem, hadj írjam még egyszer, az én férjem a világ legjobb embere, derék, gyöngéd, mégis erős, szerény, bátor, mégis imád, becézget és szeret, véghetetlenül szeret. És én imádom, szeretem véghetetlenül.
Oh anyácskám, anyácskám!
A mikor a vasut pályaudvarán búcsúztunk, oly nehéz volt ó szívem, egy tenger medrét tele tudtam volna sirni. Ugy megfélemlített minden, a mi körülöttem történt. Te is oly izgatott voltál, láttam erősen titkolod, de az orrocskád egészen kipirult, mint a kit az influenza bánt. A papa sohasem volt olyan mozgékony. Ide-oda futkosott és a mit még sohasem tett, katulyákat segített czipelni. Kicsi hujja, hogy magánál nem felejtette a dobozt az új krépkalappal. Pali kuzin és a Gyuszi folyton nevetgéltek, rejtélyesen suttogtak, rám sandítottak meg a Vidos urra, azaz a férjemre és tudtam, hogy csúf dolgokat gondoltak.
Harmadikat csegettetek.
Ég veled, Isten veled kedves otthon!
Mehet!
Lobogtattuk a kendőket, a mig végre nem láttalak titket, nem láttam semmit, mert a könyvek ismét elborították a szememet.
Bandi szeliden megfogta a kezemet.
Elhuztam.
— Hagyjon!

Istenem, csak most vettem igazán észre, hogy voltam, egyes egyedül egy férfival. Hiszen igaz, hogy a férjem volt, de azért mégis csak férfi, igaz-e anyácskám? És azért még is szokatlan.
— Félsz tőlem? — szólt lágy, hízeglő hangon de nekem most gyűlöletesnek tetszett,
Ah, mikor otthon suttogtunk a szobában, a lugasban, az egészen más volt, de itt, egészen magunkra hagyva, ez illetlenség.
Gyorsan megszártottam könnyeimet.
A kalauz nyitott be, a jegyeket kérte.
Bandi komolyabb arcot vágott. Egy ideig tisztos távolban maradt és a vidékre kezdett figyelni és figyelmeztetni.
Igy már jó volt,
De nagyon szórakozottan viselkedett és észrevettem, hogy rosszul magyarázott.
Egyszerre megszólalt:
— Nincs melege?
— Kicsit.
— Én majd megégek.
— Legyezze magát!
— De Elvira... nini a kalapját sem vetette le.
— Igaz!
— Vegye le!
— Jó lesz.
A kis tükör elé állva huzogattam ki a kalap-tartó tüt. Bandi mögém állt és bel kezét a vállamra nyujtotta s jobb kezével a derekamhoz közeledett. Szívem elszorult.
— Jaj, még megcsókol!
Szemem a tükörről elrvedezett a szomszédságában alkalmazott kis gépezektre.
A vészjelző.
Azután nem tudtam róla levenni a tekintetemet.
Egyszerre csak nagyot döcögött a vonat, hátratántorodtam, éppen a Bandi karjaiba. Erősen átkarolt és magához szorított.
Felsikoltottam,

— Bocsássam! Ereszsen!
— De Elvira... Viriczám!
— Ereszsen!
— De micsoda gyerekség. Maradj hát nyugton édesem...
— Hagyjon, hagyjon!
Nem akart engedni, de én mégis visszautasítottam, a vészjelzőre vettem magamat, minden erőmet összeszedve meghuztam, iszonyu sipolás hallatszott, a vonat megállt.
Micsoda riadalom keletkezett!
Az emberek ijedten sikoltoztak, a kalauzok kicsiről kicsira futkostak s az ellenőr végre ránk talált.
A férjem most már igazán komoly volt, sőt bosszus.
— Szép dolgot művelt mondhatom — szólt.
Az ellenőr szigoru hangon kérdezte:
— Miért huzták meg a vészjelzőt?
A férjem, óh a jó Bandi mindent magára vállalt.
— Azt hittem tűz van.
— De uram itt nyoma sincs a tűznek.
— Mégis azt gondoltam...
A dolognak az lett a vége, hogy Bandinak azonnal 10 frtot kellene fizetni, a mi nem lett volna sok, de megigérték neki, hogy a törvényes eljárást megindítják ellene. Mire hazajön, majd otthon várja a megidézés.
Le voltam sujtva.
Hogy ily bajt okoztam!
Bandi is morózus arcot vágott, de aztán látva, hogy nagyon bánkódóm, vigasztalni kezdett. Közelebb simult hozzám, czirógatta a kezemet s az arczomat.
Megvallom, hogy ismét felugrottam...
Ekkor újabb döcsögés, a vagon meggrázkódott, megint a Bandi kebelére tántorodtam és újból átkarolt.

szerep uralkodók a Vaskapu megnyitása alkalmából ivott. Megtaláljuk az „Ország Világ” e heti számában az angol királynő kitűnő képességét uralkodásának 60-ik évfordulójára alkalmából. A többi képek a „Hoch- und Deutschmeister” ezredet, a berlini tűzoltókat, a soproni Széchenyi szobrot mutatják be, mind a lap magas színvonalának megfelelően kivitelben. — Cikkekkel írtak: Satanello, Zsoldos László, Justh Béla, Dr. Váradi Antal, Pap Zoltán, Kéry Gyula, Dr. Falk Zsigmond, Adorján Sándor és mások. Az „Ország-Világ”-ot a legmelegebben ajánljuk olvasóink figyelmébe a legszökevény álló érvényes alkalmából, mert nemcsak a legkötönyebb képes hetilap, de a legolcsóbb is. Előfizetési ára negyedévre csak 2 frt. Mutatvány-számat kívánatra bárkinek ingyen küld a kiadóhivatal. (Budapest V. Hold-utca 7 szám.)

Színház.

Vége benne vagyunk a rendez kerékvágásban. A csütörtöki előadással megkezdődött a rendezes színi évad. A párhelyes rendez, elegáns közönsége feszült várakozással lesi a függöny felhuzását. Mi pedig ez alatt arról vitatkozunk, hogy jó-e vagy rossz Sudermannnak ez a hatalmas alkotása az „OTTHON”. A darab alapszemléje lehet-e igaz, az életkébe rajzolt alakok tényleg léteznek-e? A vélemények nagyon eltérők. És éppen ez az oka, hogy a szereplők mindenike más és más egyéniséget igyekeznek szemünk elé állítani.

Mindannyian tudjuk és látjuk, hogy a jelen társadalmi különöz rétegeiben az erkölcs és a becsület fogalma majd szélesebb majd pedig szűkebb korlátok között mozog. Ez alapon az egyes ember csaknem öntudatlanul rabja lesz kisebb félszeregeknek, melyek igen sok esetben jó, vagy balsorsának egyedüli, vagy legfőbb indokát képezik. Igen gyakran maga az illető egyén is felismeri másban az övével azonos, vagy ahhoz hasonló hibákat, de saját magában csak akkor, ha azt következményeivel nagytájká tárjuk elébe.

Ezért kellett Sudermannnak „Schvartze alezredes”-ből egy csaknem képtelen alakot csinálni és ezért kellett az egész darabban oly szembeszökő ellentéteket és éppen oly erős vonásokkal rajzolni. És csak így érthető el az, hogy bár az ő tragikus sorsa felett sajnálkozunk, de Magdának is teljesen megbocsátunk.

De melyik Magdának? Csakis a Sudermann Magdájának, ki ott hagyja az apai házat, hol töle még a gondolat szabadságát is megvonják. Élmi kezd a saját világnézete szerint, elbukik. A nyomorban feleszmél, dolgozni kezd, felküzdi magát egy oly világba, hol a szentimentális ismeretlen és e közben a saját akaratereje is teljesen kifejlik és az élet kicsinyiségei mosolyra indítják.

Ezt a Magdát meghatja az apját ért szerencsétlenség, meghatja nővéreinek naiv szeretete, de nem lesz melancholikus az apai házba lépés első percétől mindvégig, hanem könnyedség ömlik el minden tettén, minden szaván, csak egy érthetetlen előtte, hogy a szülői ház szelleme most is a régi. Ez a Magda meg van elégedve a saját existenciájával és éppen azért nem a kétségbeesés hangján vallja meg, hogy hű maradt önmagához.

Ez az eset különben Komjáthy né bemutatkozása volt, kiből ritka szép tehetségű tragikát nyertünk e kité közönség nyílt színen is többször megtapsolt, tisztelői pedig elárasztották virágokkal. A sikerben nagy része van Komjáthy

rezeg a hangtalan erdőn... Egyszerre megcsendül a kis harang imára. A lányka összerzedül, felugrik, valami fájó eszébe jutott a szíve mélyén, odafordult imádottjához, szép nefelejtés kék szemébebe valami szokatlan mélabú derengett, de egyszersmint dacos fény is rezgett, mikor majdnem bevesen mondta:

— De még is el kell, hogy feledjelek, nem szabad, hogy szeresselek!

A fiú megdöbben, hisz még az imént mily hön fogadta szerelmét forró csókok özönével és mégis-mégis megbánta, a mit ígért, bármint is fogadta.

— De miért felajtenél te édes, én édesem? — Hisz te szeretsz, mégis vársz, hogy csak az enyém léssz.

— Nem mondtad? S én hiszem. Miért nem szabad, hogy szeressél? Szeress csak szívem gyöngye, ha lehet, az Isten áldja meg a szívedet.

De a lányka csak szomorúan felelt: — Isten a tanum, hogy nagyon szeretlek, de el kell feledni, ne kell rólad mondani édes, hiába! Többet nem szolt. Két kezébe rejté arcát és sirt keservesen.

A fiú nagy barna szemébe kis haragos szikra gyulladt, de szép, szabályos, piros, fértas arca halovány, bús lett. E fájdalommalos családja oly váratlanul történt, hogy a szíve majd megszakadt a kintől.

Szó nélkül hagyta ott azt a síró, édes, szép lányt, kinek minden egyes panasos szava csak a szíve törését fenyegette, de kit oly mélyen szeretett, hogy majd az esztét veszítette és mégis-mégis nem értheti, nem értheti. A mint így bánatában a kert ajtóig ért, valaki zsendő hangra a nevének szólította:

—Géza, Géza!

Ő vissza megy. Egy szolt sem szolt, míg a lányka beszélt:

— Egész elfeledtem, hisz maga holnap berukol, — egy nemzeti kokárdát akartam a mellére tűzni.

(Hefterding), Szilágyi V. (Schvartze), Szabó Irma (Mariska), és Kiss Irén (Francziska) buzgólkodásának.

HÍREK.

Október elején.

„Még nyílnak a völgyben a kerti virágok. Még zöldel a nyárfa az ablak előtt!”

A természet még nem hullatta el zöld koronáját, nyílik még a virág, de nem a tavasz élet adó balsamos levegője árad körülünk, hanem fulasztó por, mely a porrálélet juttatja eszünkbe. Nem hajtának a fák már új lombokat, a virágok bimbókat, hanem a már meglevőket is a közeli kimulás fenyegeti. Gyönyörködötti ugyan még a természet a szemét, azonban a kedélyt lehangelja és bús sejtelen szállja meg a lelket. Érezzük, előre sejtjük, tudjuk a közeli kimulást. Csak most gondolunk vissza, hogy mily rövid volt a nyár, alig múlt el a tavasz s itt a tél.

A természetet összehasonlítjuk az emberi élettel. Szereltem, tavasz, halál, tél az örök élet és örök természet gyors egymásutánban következő változatai. A szerelem az élet költészete s mint ilyen örök, egyesek szerelme azonban mint virága az örök emberinek, lehull, elmúlik.

Mily szépen mondja legnagyobb lírai költőnk, Petőfi:

„Még alig volt reggel, már megint este van,
Még alig volt tavasz, már megint itt a tél.
Még alig Juliskám, hogy megismerkedtünk,
S már feleségem vagy, már rég azzá lettél.”

Még alig hogy játszánk apáink térdén s már Maholnap ott alusznak nagyapáink mellett... Csak anny a élet mint futó felhőnek Árnja n folyón, mint tükrön a lehellet.”

Őszi szél zúgásakor, sárgult falevelek tovább sodrásakor kinek ne hatná meg lelkét e nyomasztó változás?

Pedig van derűje e napoknak is. A kedves szüretnek, melyeken megint hangzik a zene, csapong a jó kedv s eszébe se jut senkinek, hogy minő hamar eltűnik minden, a mi van.

De hát mért is jutna! Az ember egyszer el s ez egyszerű használja kiki a legjobban.

Némó.

— **Schlauch bibornok** csakugyan megérkezett ma jég hete városunkba. — Fogadtatása renkívül fényes és ünneplés volt. Bár az eső gyakran megeregett, de a kíváncsi néptömeg rendületlenül kitartott s bevárta a biboros megérkezését. A bevonulás után azonnal a templomba, onnan baldachin alatt a plébániára ment, fogadva a küldöttségeket. Vasárnap és hétfőn volt a bérmezőzés. Ez utóbbi nap délutánján elutazott a biboros H.-Pályiba. Ittléte alatt a plébánián többször volt ebéd, melyekre városunk előkelősége volt hivatalos.

— **Üdvözlő bessené.** Dr. Schlauch Lőrincz bibornok tiszteletére vasárnap este nagy lámpionos menetet rendeztek s ez alkalmából Thó László a r. kath. főiskola kiváló tanítója, lapunknak hosszú időközön át volt felelős szerkesztője a következő üdvözlő beszédet mondta:

Főmagassága és Főtisztelendő Biboros Püspök Ur!

Kegyelms Urunk és Atyánk!

Nem a pillanatnyi lelkesedés fellobbanása vezette a debreczeni róm. kath. hívek ezreit E-

Arczáról már eltűnt a szomorú kétségbeesés, ajka szögletén már ott játszott a kedves mosoly.

— Igy ni! Most oly szép... S meg sem romegett kezeskéje.

A fiú büszkén nézett reá. Egyet gondolt, kálapját megemelte és — „Isten hozzád”-ot mondott. A lányka arcáról eltűnt az a vidám mosoly helyette könnyűszökött szemébe s nézte azt az édes, büszke fiút mig csak láthatta a sárga-piros lombok árnyában...

A végső léptek csikorgása is elveszett. A kert ajtó bezárult. Keble hevesen emelkedett s kitört az a fájó zokogás, hogy majd megszakadt a szívecskéje. Oh mily hön szerette, most is szereti és még is meghazudtolta, megtörte a saját szívét és az övét csupán azért, azért a semmiségért, mert az ő szemé láttára enyelt egy más lányval. Csak aztán tudta meg, hogy tréfa volt az egész, azért őt szerette igazán...

Most már nem tehet róla. Ő elment, megfagyasztotta azt a szívet, mely őt forrón szerette. Most már vége. Ő sokkal büszkébb, akaratosabb, semhogy visszajönne kiengesztelné, már ő pedig nem fog könyörögni neki nem, nem, inkább meghal bánatában...

Lassu léptekkel ment szobájába oda ült a zongorához, karcsu fehér ujjai sebesen futtatták a skálákat s majd mélabú kedvenc dalába vonult:

Feljött már az esthajnali csillag
Az én rózsám hazafelé ballag.

Pár percig könnyes szemmel kibámult a kék csillagos égre, szívére nyomta piczi kezét, hogy meg ne törjön a kintől, pirosló ajkairól nehéz sóhaj fakadt.

Ujjacskái a fehér billentyűkén pihentek, egyszersre csak felocsul s mély ábrándos hangon, epe-dőn folytatta:

Eressz anyám, eressz ki hozzája,
Mert a szívem meghasad utánna.

nenciád kegyes színe elé, hanem vezette az az állandó és a rajongással határos szeretet és fiú mély hódolat, melyet e hitközség mindenha érezett Várad nagynevű Biborosa iránt.

Mióta utólszor volt szerencsénk Eminenciádat városunk falai közt üdvözölhetni, azóta sokat változott egyházközségi életünk. Hogy többet ne említsék, a hitközség híveinek száma csaknem megkétszereződött. Eminenciád kifogyhatatlan bőkezűsége és az áldott emlékü alapítónó jótékonyágából a róm. kath. felsőbb leánynevelésnek palotája emeltetett. A nemes város áldozatkészességéből a róm. kath. népoktatás messze földön pártját ritkító épületekkel gazdagodott. Templomunk belsejét pedig egyházfőnk méltóvá tette Isten nagy dicsőségéhez. Mondom, azóta sokat változott egyházközségi életünk, de egyben nem változott s ez az egy az Eminenciád iránt érzett törhetetlen szeretet.

De hogyan is változott volna meg ez a szeretet, mikor Eminenciád nemcsak szóval de tettel is fényesen dokumentálta egyházi községünk iránti legkegyesebb jóindulatát.

Igen! Tisztelt Polgártársak! Várad nagynevű Biborosa millenáris ajándék képen kimondotta főgimnáziumunkra, hogy — legyen! s tegnap újból kegyes volt biztosítani, hogy meglesz. Az angol az oxfordi és cambridgei egyetemeket büszkén nevezi Anglia két tűzszemének. Isten segédelmével mi is nem sokára büszkén nevezhetjük a nagyváradi és debreczeni róm. kath. főgimnáziumokat egyházmegegyék két gyöngyszemének.

Legyen áldott ezért Eminenciád nagy neve örökké!

Kegyelms Urunk és Atyánk! Mi Eminenciádnak irántuk való kifogyhatatlan jóságát szavakkal megköszönni nem tudjuk. Némi viszonzásul meggyújtottuk a szeretetnek apró lángjait, de itt is érezzük, hogy mi ez a gyöngye fény ahhoz a gyöngye fényhez képest, melyet Eminenciád európai híru tudása, Pázmányi ékesszólása, lángoló hazaszeretete s a megpróbáltatások napjaiban kifejtett hitvédelme árasztott nemcsak egyházmegegyékre, nemcsak országunkra, hanem az egész művelt világ katolikusaira.

Legyen ezért ezerszer üdvözölve Eminenciád városunk falai között s higgye meg Eminenciád, hogy a szív mélyéről soha igazabban fel nem hangzott az ének, mint ma, midőn egy szívvel lélekkel kiáltjuk: „Isten hozta hív nyájához a Főpásztort és Atyát!” kit az Egek Ura árasztson el bőséges kegyelmével még soká, igen sokáig! Éljen!

A beszéd nagy hatást és lelkesedést keltett.

— **Évnyitó isteni tisztelet.** A debreczeni főiskola jogakadémiai és teologia tanszakának hallgatói szerdán délelőtt évnyitó ünnepélyre jöttek össze a főiskola ima-termében. Az évnyitó ünnepélyen az ev. ref. egyházat Kiss Aron ev. ref. püspök a várost S imonffy Imre polgármester képviselte. Az ünnepélyes isteni tisztelet a 37-dik dicséret együttes éneklésével vette kezdetét. Ezt követőleg a főiskolai énekkar énekelte el Bethowen „Dicsőítünk téged...!” című egyházi énekét. Majd Csiki Lajos tanár mondott rövid imát és intézett rövid beszédet sz ifjusághoz. — A tanítások már meg is kezdődnek e hó 5-én.

— **Október 6.** Az ősz borongós idejének beálltával évente visszatér az a gázos emlékü dátum, mely azokra emlékeztet bennünket, kik életükkel fizetik meg azt a szabadságot, jogot és önállóságot, melynek most részesei vagyunk. Az egész nemzet gyászünnepekkel hódol a szabadság 13 vértanui emlékének. E napon Debreczenben, mint minden évben, ugy ez alkalommal is méltó kegyelettel fogja megülni e napot a főiskola ifjusága. — A róm. kath. templomban reggel 9 órákor isteni tisztelet lesz az aradi hősök lelküdvéért.

— **A Svetits-intézet tovább építése.** A Sz.-Anna-utcán tavaly épült Svetits-intézet jobb szárnyának kiegészítését a napokban megkezdik. A régi izr. templomból már javában hurrucokodnak, miután dr. Wolafka Nándor püspökkel megkötöttszereződés értelmében a zsidó nagy ünnepek elmúltával az izr. hitközség köteles a telket a róm. kath. egyháznak átadni. Az építéssel igyekezni fognak, hogy még az idén fedél alá jöhessen s a jövő szeptemberben használatba vehető legyen az új szárny is, a melylyel a katolikus felső leányiskola impozáns homlokzatot fog nyerni.

— **Szüret.** A nagy esőzések miatt a kertgazdák elhatározták a rögtön szüretelést s e hó első napján hamarosan le is folyt több kertben. A szőlő pompásan eveszett s a jó minőségű borok ára hektoliterenként 8—9—10 frt. Az idő is kiderült és kedvezett a szüretelőkre. Folyt is a vidám nótázás és tánc s a kertek a vidagok zajos mulatozásától hangzott. Hát bizony rég volt ilyen vig szüret a debreczeni kertekben.

— **Az állami anyakönyv első éve.** Okt. 1-én volt egy éve, hogy az állami anyakönyvekről és a polgári házasságról szóló törvények életbeléptek. Bejegyzetettékt. 1-től decz. 31-ig 656, jan. 1-től okt. 1-ig 1855, egy év alatt összesen 2414 születés. Közvetítettékt. 1-től decz. 31-ig 272, jan. 1-től okt. 1-ig 494, egy év alatt összesen 769 házassági kihirdetés. Megkötöttékt. 1-től decz. 31-ig 157, jan. 1-től okt. 1-ig 385, egy év alatt összesen 542 polgári házasság. Bevezetettékt. 1-től decz. 31-ig 509, jan. 1-től okt. 1-ig 1505, egy év alatt összesen 2014 halálozás és így a lakosság egy év alatt összesen 500 lélekkel szaporodott. Az anyakönyvvezetők tehát egy év alatt nem kevesebb, mint 5839 bejegyzést eszközöltek, a mi bizony nem csekély munka.

— **Steinfeld Mihály áttérése.** „Steinfeld Mihály, debreczeni nagybirtokos családjával

együtt áttért a róm. kath. hitre. Az áttérőket a kezeszség szentségében Schlauch biboros érsek részesítette. „Ez a hír járt a hét elején szájról szájról városunkban. De e hír nem való. Mint biztos forrásból értesülünk Steinfeld Mihály és családja november hóban az ev. ref. vallást veszi föl.

— **Városi közgyűlés** volt e héten melyen elhatározták, hogy a tisztújítás december hó 10-ik napján lesz. A főreáliskolának főgimnáziummá való átalakításának ügye egy bizottságnak adatott ki. Több lényeges tárgy nem volt elintéztető, mert a város atyák kevés számban jelentek meg.

— **Gyász.** Kis Dénes m. kir. huszár őrnagy Szamos-Ujvárt elhalt. Kedvelt alakja volt a debreczeni tisztikarnak. — Özv. Marjalya Mihályné 68-dik évében elhalt.

— **Halálozás.** A legbensőbb részvétellel vettük a következő gyászjelentést: Özv. Tikos Józsefné született Tikos Katalin és gyermekei: Imre, nejevel Cseresznyés Etelekával és gyermekeivel József, Mariska, Anna férjével Kovács Nándorral és gyermekeivel; a számos rokonság nevében is mély fájdalommal tudatjuk a szeretett férj, atya, após, nagyapa és rokonunk Tikos József urnak, volt ügyvéd és városi tisztviselőnek folyó hó 29-ik napján reggeli 3 és fél órákor életének 83-ik, boldog házasságának 46-ik évében hosszas szenvedés után szívizélhűdés következtében történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi részei folyó évi október hó 1-én d. u. 3 órákor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint a Nagy-Várad-utcai 2119-ik számú háztól a Kossuth-utcai sírkertbe örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre rokonalinkat, az elhunyt ismerőseit és barátainkat bánatos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1896. szeptember 29. Áldás és béke poraira.

— **Eljegyzés.** Reich Berta kisasszony Debreczenből — értesülésünk szerint — eljegyezte Weiszhaus Dezső ur.

— **Eszküvő.** Özv. Ramer Gusztávné bájos leányával Herminé kisasszonnyal Sebestyén Mór október hó 7-kén délután 4 órákor tartja egybekelését és esküvőjét Nagy-Váradon.

— **A bejelentési hivatal ügyforgalma** a múlt hónapban a következő volt: közigazgatási ügydarab érkezett 150, kihágási 346, összesen 496. Cselédkönyv kiadatott 57, igazolójege 5, ideiglenes igazolvány 24. Bejelentési lap érkezett 9680, lakás közlés adatott 4569 esetben.

— **Hymen.** Turai Frigyes a „Hungária” malnm könyvelője, cs. és kir. tartalékos hadnagy eljegyezte Lieder mann Mihály helybeli nagykereskedő és földbirtokos kedves leányát — Ilonát kisasszonyt.

— **Az országos vásár** ma megkezdődött, tekintve a szép időjárást az nagyon népesnek ígérkezik. Sertésvásár nem volt.

Kis lutri. 1896. szept. hó 30-án.

Prágai	70	53	1	49	35
Szobeni	52	48	67	85	8

Szerkesztői üzenetek.

Dr. S. A. urnak Budapest. Hogy a „Pester Lloyd”, a Győri Közönyt tartja a legjobb magyar lapnak, hát erről nem lehet tenni. Pedig hírlapirónak olvasnia kell a Vasárnapi Ujságból évről-évre, hogy a legreggeli magyar lap az 54-dik évfolyamot élte, Debr. NV. Ért. — a mi lapunk.

B. J. k. a. . . nak. Bevált.
Több kéziratról csak jövőre.

Debreczeni piac.

Gabona árak. 1896. szept. hó 29-én.

		Felső	Közép	Alsó
	ár	ár	ár	
Búza	mm.	6.50	6.40	6.30
Kétszeres	”	5.30	5.25	5.20
Rozs	”	5.50	5.45	5.40
Árpa	m.	4.70	4.60	4.50
Zab	”	5.—	4.90	4.80
Tengeri	”	4.60	4.55	4.50
Köles	”	5.—	4.90	4.80
Köleskása	mm.	—	12.—	—
Burgonya	”	2.—	1.80	1.60

Szarvasmarha és lóvásár.

Ló felhajtott 680 db, eladott 297 db.
Marha felhajtott 712 db., eladott 314 db.

Húsárak.

Marhahús egy kiló 40, 44, 54, 56, (kóser) 60 kr.
Borjűhús 44—50 kr. Sertésűhús 52—64 kr. Juhhús 32—36 kr. Szalonna métermázsa 58—60, — háj 56 frt.

Tüzifa: 1 öl tölgyfa 13 frt. nyárfa 7.— frt.
Felvágatás 2 frt 40 kr, szállítás 1 frt 20 kr.

Napszámárak.

Férfi ellátással 50 ellátás nélkül 80, nő ellátással 30—40 kr, ellátás nélkül 50—60 kr, gyermek ellátással 30 ellátás nélkül 45 kr.

Vasuti menetrend.

1896. május hó 1-től.

(Egységes vasuti zóna-ídó szerint.)

Debreczenből indul:

Budapest—Nagy-Várad felé	hajnali 4 6.—p.
Budapest felé gyorsvonat	reggel 8 „ 40 „
”	déli 12 „ 36 „
”	este 10 „ 31 „
P.-Ladány Nagy-Várad felé	délután 3 „ 48 „
” minden kedden	délben 12 „ — „
Csak P.-Ladányig vegyes vonat	este 8 „ 15 „
Szatmár—M.-Sziget felé	délután 4 „ 7 „
”	este 8 „ — „
”	éjjel 3 „ 5 „
Csak Szatmárig	reggel 5 „ 30 „
Miskolcz—Kassa felé ¹⁾	délután 8 „ 25 „
Miskolcz—Kassa felé ²⁾	este 3 „ 10 „
Szerencs—S.-A.-Ujhely—Kassa felé	d. u. 4 „ 2 „
B.-Szt.-Mihály felé máv-ról	reggel 5 „ 28 „
”	vásártérről „ 5 „ 51 „
”	máv-ról „ 5 „ 57 „
”	vásártérről „ 4 „ 10 „

